

Sociale zekerheid en verzorgingsstaat in Nederland | antwoorden

1. Aan het einde van de 19^e eeuw konden veel mensen niet in hun eigen levensonderhoud voorzien. Was je door **ziekte** of door een **ongeluk** niet in staat te werken? Was je **werkloos**? Was je **te oud** om te werken? Was je **weduwe** of **wees**? Je kreeg geen geld. Zelfs mensen met een **gewoon baantje** verdienden daarmee onvoldoende geld om een huisgezin draaiende te houden.
2. Als je geen of onvoldoende geld had om mee rond te komen dan was je afhankelijk van 1 je familie, of van 2 liefdadigheid of van 3 de overheid.
3. Liefdadigheid is dat 1 rijke mensen of 2 de kerk geld of goederen beschikbaar stelen zodat armen niet omkomen van de honger en zich kunnen kleden.
4. De diaconie is de organisatie van de kerk die zich bezig houdt met hulp aan armen.
5. De armenwet, in 1854 ingevoerd.
6. De armenwet van 1854 zegt: **armenzorg is NIET in eerste instantie een taak van de overheid!** Alleen in die gevallen dat rijken en kerk niet willen / kunnen zorgen voor armen doet de overheid dat.
7. De organisatie die namens de overheid in uiterste noodgevallen voor hulp aan armen zorgt heet de **burgerlijke armenzorg**.
8. De kerk, de rijken en de overheid zijn niet in staat om de ergste problemen van de armen op te lossen.
9. De rol van de armenzorg komt **steeds meer** in handen van de **overheid** en **steeds minder** in handen van de **rijken en de kerk**.
10. De sociale kwestie is de vraag hoe de **slechte werk- en leefomstandigheden** van de **arbeiders** moet worden opgelost.
11. armen hebben slechte huizen.
 armen hebben ongezonde huizen.
 voor armen zijn te weinig huizen.
 armen hebben kleine huizen.
 armen hebben lage lonen.
 armen hebben slecht voedsel.
 er is weinig of geen goed drinkwater => dit leidt tot allerlei besmettelijke ziektes.
 men heeft geen riolering. => dit leidt tot allerlei besmettelijke ziektes.
 men heeft erg lange werkdagen.
 er zijn weinig pauzes.
 machines / werk was vaak gevaarlijk.
 geen uitkeringen bij ziekte, ongelukken, ouderdom.
 geen vakanties of vrije zaterdagen.
 kinderarbeid (soms vanaf 5 jaar!)
 arbeiders konden om niks ontslagen worden.
 veel analfabetisme.
12. Dergelijke problemen waren het duidelijkst zichtbaar in steden.
13. Gevolg van deze situatie: de levensverwachting was een stuk lager dan nu. Vooral de kindersterfte lag hoog.
14. In en na de Industriële Revolutie worden de steden **groter**.
15. Dit groeien van de steden noemt men **urbanisatie / verstedelijking**.
16. De groei van steden wordt voornamelijk veroorzaakt door de bouw van fabrieken rond de steden. Daar is werk, dat trekt mensen van het platteland aan.
17. Sociale wetten zijn wetten die de zwakkeren in de samenleving beschermen.
18. In 1874 wordt de eerste sociale wet in Nederland ingevoerd. Deze wet wordt "de kindernet van van Houten" genoemd.

19. De Kinderwet van van Houten verbiedt het werken van **kinderen** die **jonger zijn dan 12 jaar in fabrieken**.
20. De sociaaldemocraten (socialisten) en de communisten komen op voor de belangen van de arbeiders.
21. Sociaaldemocraten (socialisten) en communisten hebben hetzelfde doel. Dat doel is **dat het beter wordt voor de arbeiders**.
22. **Sociaaldemocraten** vinden dat de sociale kwestie kan worden opgelost door **wetgeving**. Communisten (socialisten) vinden dat het lot van de arbeider alleen kan worden opgelost door een revolutie.
23. Sociaaldemocraten (socialisten) en communisten zijn beiden volgelingen van **Karl Marx**.
24. De arbeiders moeten organisaties oprichten die opkomen voor hun belangen:
  - 1 een politieke partij.
  - 2 vakbonden.
25. Als de arbeiders een partij hebben kan die partij er in de Tweede Kamer naar streven dat er wetgeving komt die het beter maakt voor arbeiders.
26. De twee allerbelangrijkste wetten voor de sociaaldemocraten zijn de invoering van het **algemeen kiesrecht** en de invoering van zoveel mogelijk **sociale wetten**.
27. De meerderheid van de mensen is arbeider. Als alle arbeiders op de sociaaldemocraten zullen stemmen dan hebben de sociaaldemocraten in de Tweede Kamer een meerderheid. Wie een meerderheid in de Tweede Kamer heeft kan bepalen wat voor wetten er worden ingevoerd.
28. Eén arbeider heeft geen invloed. Als in die tijd je baas je lastig vindt, dan kan je baas je gewoon ontslaan. Maar, als alle arbeiders gaan samenwerken en een lijn trekken, dan zijn de arbeiders machtiger dan de werkgever. **Eendracht maakt macht!**
29. Volgens de protestante en katholieke leiders is zijn de oorzaken van de sociale kwestie:
  - 1 De **werkgevers** hebben te weinig begrip voor de problemen van de arbeiders en ze moeten de arbeiders meer gaan helpen.
  - 2 De **arbeiders** moeten zich niet zo opstandig opstellen t.o.v. de werkgevers.
30. De leider van alle katholieken is **de paus**.
31. De encycliek die de paus schrijft en waarin hij voorschrijft wat werkgevers en arbeiders moeten doen om de sociale kwestie op te lossen heet **Rerum Novarum** (= over nieuwe dingen).
32. **Confessionele** partijen zijn partijen die als uitgangspunt **het geloof** hebben.
33. Grondregel van de liberalen: **de overheid moet zich zo weinig mogelijk met de burgers bemoeien. Dat is het beste voor de samenleving**.
34. De liberalen zeggen: de overheid moet zich zo weinig mogelijk met de burgers bemoeien. Dan zullen de problemen van de arbeiders na enige tijd vanzelf verdwijnen.
35. Het grote meningsverschil over oplossen van de sociale kwestie zit dus tussen de **liberalen** en de **sociaaldemocraten (socialisten)** want liberalen zeggen: de overheid moet niets doen, dat is het beste, en de **sociaaldemocraten (socialisten)** vinden dat de overheid d.m.v. wetgeving de sociale kwestie moet gaan oplossen.
36. Aan het einde van de 19^e eeuw ontstaan er twee soorten liberalen.
  - 1 **de conservatief liberalen**,
  - 2 **de progressief liberalen / jong liberalen**.
37. 1 **de conservatief liberalen** houden het bij het oude liberale standpunt: de overheid moet zich zo weinig mogelijk met de burgers bemoeien. Dan zullen de problemen van de arbeiders na enige tijd vanzelf verdwijnen.
  - 2 **de progressief liberalen / jong liberalen** zijn bang dat de situatie uit de hand loopt. Zij vinden dat de overheid wel moet ingrijpen om de ergste problemen van de sociale kwestie te verhelpen.

38. De tijd met de grootste sociale problemen in Nederland in de 20^e eeuw begint in het jaar **1929** met de **beurscrisis** van Wallstreet (New York).
39. De periode met grote sociale problemen loopt **van 1929 tot aan het begin van WOII**.
40. Deze problemen staan bekend onder de naam **de problemen van de jaren 30**.
41. De regering gaat uit van het standpunt: niets doen, de crisis zal vanzelf ophouden. Het is net als een ziekte, als je afwacht gaat het vanzelf over.
42. Dit is een **liberaal** uitgangspunt want het komt overeen met het liberale standpunt: **de overheid moet zich zo weinig mogelijk met de burgers bemoeien. Dat is het beste voor de samenleving**.
43. De grote politieke leider van de jaren dertig is **Colijn**.
44. Colijn was de voorman van de ARP = de Anti Revolutionaire Partij = protestants christelijk.
45. Er was minder werk, er werd dus minder belasting betaald. Er werd minder gekocht. Er was dus ook minder belastinginkomsten zoals nu de BTW.
46. De sociale voorzieningen voor werklozen was slecht. Maar, omdat er steeds meer werklozen kwamen werd er toch door de staat meer uitgegeven.
47. Colijn vond dat de staat niet meer mag uitgeven dan men aan inkomsten binnenkrijgt.
48. Minder inkomsten en dus minder uitgaven betekent dus dat de staat moet bezuinigen. De staat voert een **bezuinigingspolitiek**.
49. Doordat er steeds minder geld onder mensen kwam werd er steeds minder uitgegeven. Daardoor werd er weer minder geproduceerd en werden weer meer mensen ontslagen. Steeds meer mensen raakten in de problemen.
50. Een andere benaming voor de bezuinigingspolitiek van Colijn is **aanpassingspolitiek**.
51. De uitgaven van de overheid werd aangepast aan de inkomsten. Er mocht geen tekort ontstaan.
52. De liberalen en de confessionelen zijn voorstander van deze bezuinigingspolitiek.
53. Het werkloosheidspercentage in de crisistijd kon soms oplopen tot meer dan 25% van de beroepsbevolking.
54. Uitkeringen voor werklozen werd "**steun**" genoemd.
55. Stempelen = men moest elke dag naar een kantoortje van de gemeente om zich te melden en een stempeltje op een stempelkaart op te halen.
56. Men liet de werklozen elke dag een stempeltje halen om te voorkomen dat ze zwart (=illegaal) gingen werken.
57. De gemeente stuurden een inspecteur op **huisbezoek** om te kijken of de steun echt wel noodzakelijk was.
58. Als de gemeente vond dat het wel meeviel met de werkloze of als bij de gemeente bekend werd dat de werkloze zwart had gewerkt dan werd de steun verlaagd of gestopt.
59. Verlagen van uitkeringen, verlagen van ambtenarensalarissen.
60. In 1934 was er gewelddadig protest tegen de steunverlaging in Amsterdam: het **Jordaanoproer** (de Jordaan was een arbeiderswijk in Amsterdam, er vielen vijf doden).
61. Werken voor de overheid met behoud van steun noemde men de **werkverschaffing**.
62. Via de werkverschaffing werden veel **parken** aangelegd, er werd grondwerk (bv. in de **Noordoostpolder**) gedaan. Ook de **afsluitdijk** is o.a. door de werkverschaffing gebouwd.
63. De **sociaaldemocraten** = de **SDAP** komen met het "Plan van de Arbeid". (1935)
64. Het "Plan van de Arbeid" zegt dat de overheid meer moet gaan uitgeven. Als er meer geld onder de mensen komt zullen mensen meer gaan kopen. Dan zullen de fabrieken weer meer mensen gaan aannemen. Dan krijgen die mensen weer meer geld, gaan meer kopen en zo zal het steeds beter gaan met de economie.
65. Om het Plan van de Arbeid te kunnen betalen moet geld worden geleend. Dat geld moet worden **terugbetaald** met **rente**.

66. Na WOII had men de gedachte dat een crisis zoals in de jaren 30 moest worden voorkomen.
67. De wederopbouw is het herstellen van de schade die door WOII in Nederland was ontstaan.
68. Van Nederland en moderne industriestaat maken.
69. 1949
70. Met het harmoniemodel wordt bedoeld dat **overheid, werkgevers en werknemers** met elkaar moet overleggen en met elkaar besluiten moeten nemen over de economie. Niet staken maar praten!
71. Loonmatiging = arbeiders vragen af te zien van grote loonsverhogingen.
72. Zorg voor loonmatiging. Daardoor worden Nederlandse producten minder duur dan producten uit andere landen. Dan zullen mensen dus meer Nederlandse producten gaan kopen. Daardoor is er meer werkgelegenheid.
73. We zullen een beetje loonstijging accepteren maar dan moeten de werkgevers en de overheid er wel voor zorgen dat er goede sociale voorzieningen komen!
74. In 1963 komt er een einde aan de geleide loonpolitiek. Er komt een "loonexplosie". Vanaf 1963 vindt er een sterke loonstijging plaats.
75. Door deze grote loonstijgingen is er in Nederland een grote **welvaartsgroei** Nederland wordt een **consumptiemaatschappij** met **massaconsumptie**.
76. Verzorgingsstaat = de overheid zorgt voor je van de wieg tot het graf.
77. "De welvaartsstaat moet ingeperkt worden want de welvaartsstaat kost teveel overheidsgeld....."
78. "De welvaartsstaat moet blijven bestaan want mensen hebben door wetgeving recht op dit soort voorzieningen....." of: "De welvaartsstaat is een teken van beschaving....."
79. In tijden van crisis hebben veel kiezers het gevoel dat de gewone democratische partijen de problemen niet kunnen oplossen. ze kiezen dan voor **extreme / radicale partijen**.
80. Deze extreme partijen zijn **tegen de democratie**.
81. Extreme / radicale partijen zijn **uiterst rechtse partijen** en **uiterst linkse partijen**.
82. Uiterst rechtse partijen = **fascisme | nationaalsocialisme**.
Uiterst linkse partijen = **communisme**.
83. Een voorbeeld van oneigenlijk gebruik van sociale voorzieningen: iemand die men wil ontslaan laten afvloeien in een regeling voor arbeidsongeschikten. Je gebruikt de regeling op een manier die zo niet bedoeld is.
84. Een voorbeeld van misbruik van sociale voorzieningen: iemand die een werkloosheidsuitkering heeft gaat ook werken. Hij krijgt zo een uitkering en loon. Dat is niet toegestaan.
85. Iemand inenten met een kleine hoeveelheid ziektekiemen. Daardoor wordt hij immuun voor die ziekte.
86. "Immuun" betekent dat je een bepaalde ziekte niet meer kunt krijgen.
87. Vaccinatie kwam na 1800 op gang.
88. Pokken was de eerste ziekte die door vaccinatie was te voorkomen.
89. Antibiotica zijn middelen die bacterie-infecties bestrijden.
90. Euthanasie is het door de mens beëindigen van het leven van een medemens.
91. Ik ben voor euthanasie want mensen die zeer ernstig ziek zijn moeten kunnen beslissen te stoppen met leven. (Dit is een voorbeeld. Heb jij een ander antwoord?)
92. Ik ben tegen euthanasie want een mens heeft niet het recht het leven van een ander mens te beëindigen. (Dit is een voorbeeld. Heb jij een ander antwoord?)